

War amongst the people

C. Homan

Armex, 90(1) 2006, p.4

Het toenmalig Instituut voor Militaire Geschiedenis – thans Nederlands Instituut voor Militaire Historie - verrijkte het afgelopen jaar de militair-geïnteresseerde met de publicatie van de ‘Militair-Historische Leeswijzer Koninklijke Landmacht’. De leeswijzer is een nieuw hulpmiddel bij de constante scholing en vorming van de professionele militair. Het lezen van de aanbevolen boeken moet militairen achtergrondkennis en verdieping geven over hun *core business*. Naast de onvermijdelijke klassieke geschriften van strategische denkers als Sun Tzu en Von Clausewitz, bevat de leeswijzer ook enkele goede fictieboeken, die – aldus het voorwoord- “de rauwe werkelijkheid van oorlog invoelbaar maken”.

Een recent verschenen boek, dat een goede kans maakt in een nieuwe editie van de leeswijzer opgenomen te worden is, *The utility of force: The art of war in the modern world*, van de Britse generaal b.d. Sir Rupert Smith. In dit boek probeert Smith een antwoord te geven op de vraag waarom sinds het einde van de Koude Oorlog de herhaaldelijke inzet van militaire middelen niet tot de verwachte resultaten heeft geleid. De auteur kan zelf bogen op een ruime militaire operationele ervaring. Zo voerde hij in de jaren negentig het bevel over een pantser-divisie in de eerste Golfoorlog, de VN-troepen in Bosnië en de Britse strijdkrachten in Noord-Ierland. Smith eindigde zijn militaire loopbaan als plaatsvervangend SACEUR bij de NAVO, in welke functie hij betrokken was bij de NAVO-interventie in Kosovo.

“Oorlog bestaat niet langer”, luidt de eerste provocerende zin van zijn boek. Smith bedoelt hiermee dat de industriële oorlogen tot het verleden behoren en er nu sprake is van ‘oorlogen temidden van de mensen’ (*war amongst the people*). Volgens de oud-generaal is hier sprake van een nieuw paradigma, welke het gevolg is van fundamentele veranderingen in de oorlogvoering.

Zo kennen oorlogen tegenwoordig geen absolute ‘harde’ doelstellingen meer, die met geweld kunnen worden afgedwongen, maar zijn ze gericht op vage concepten, zoals humanitaire interventie en *regime change*. In plaats van een conflict definitief te kunnen beslissen, worden strijdkrachten ingezet om een situatie te scheppen, binnen welke een definitieve oplossing voor het conflict moet worden gevonden. De doelstellingen van de traditionele inter-statelijke oorlog hebben plaats gemaakt voor complexe kneedbare sub-strategische doelstellingen. Strijdkrachten worden strategisch ontplooid en tactisch gebruikt. Geweld wordt echter niet meer op het strategisch niveau aangewend voor de beslissende uitkomst van een conflict. Militaire operaties kennen tegenwoordig dan vrijwel ook geen tijdhorizon. Als voorbeeld noemt Smith het voormalig Joego-Slavië, waar nu al sinds 1992 militairen verblijven.

Ook het slagveld is veranderd nu de militaire operaties in toenemende mate temidden van de mensen plaats vinden. De burgers maken nu deel uit van het gevechtveld, of ze worden behandeld als tegenstander en verdreven (zoals in recente praktijken van etnische zuivering). Bovendien hebben de media de oorlog in de huiskamers gebracht van de politieke leiders en het publiek. Tengevolge hiervan worden de politieke leiders beïnvloed door wat ze op de televisie zien, evenals door de stemming onder het electoraat. Smith merkt ironisch op, dat hierdoor de militaire term *theatre of operations* een letterlijke betekenis gekregen.

De militair wordt ook beperkt in zijn gebruik van geweld door politieke randvoorwaarden, zoals de noodzaak de civiele bevolking niet van zich te vervreemden en het aantal slachtoffers aan eigen zijde en het verlies aan materieel zo beperkt mogelijk te houden. De boodschap die Smith bovenal verkondigt is, dat het gebruik van geweld 'genesteld' moet zijn in een overkoepelende politieke strategie om het gewenste doel te bereiken. De Verenigde Staten gingen in Irak hier in de fout door vrijwel geen planning te verrichten voor de na-oorlogse bezetting en reconstructie en niet goed te anticiperen op het verzet of te begrijpen hoe ze de *hearts and minds* van de Irakezen konden winnen. Een niet adequate totale strategie is net zo slecht of zelfs nog slechter dan helemaal geen strategie, betoogt de oud-generaal.

De analyse van hedendaagse conflicten van Smith is voor een belangrijk deel ook terug te vinden in de *Military Balance 2005-2006*. Deze publicatie gaat in een apart hoofdstuk uitgebreid in op *Complex Irregular Warfare: The Face of Contemporary Conflict*. Deze publicatie stelt, dat Westerse strijdkrachten in plaats van te kunnen vertrouwen op informatie-dominantie, precisie-bombardementen vanuit de lucht en vanuit zee en het vermijden van gevechten op de grond, in toenemende mate verwickeld raken in zeer complexe en dodelijke campagnes in stedelijk terrein. Zij moeten het hier opnemen tegen irreguliere vijanden, die vaak onkwetsbaar zijn voor vele van de geavanceerde technologieën, die de hoeksteen vormen van de Westerse *Revolution in Military Affairs*-benadering. Strijdkrachten moeten tegenwoordig echter in 'complex terrein' opereren, die uit drie interdependente componenten bestaat : 1. complex fysiek terrein, 2. complex *human* terrein, en 3. complex *informational* terrein.

Voorbeelden van complex fysiek terrein zijn stedelijke gebieden, kustregio's, jungles en bergen. Meer dan 75 procent van de wereldbevolking is hier woonachtig. Strijdkrachten kunnen hier zonder waarschuwing in een nabijgevecht verwickeld raken.

In complex *human* terrein wonen talrijke bevolkingsgroepen naast elkaar. Voorbeelden hiervan zijn verschillende etno-linguïstische groepen, politieke facties, stammen of clans, religieuze sekten, of ideologische bewegingen omvatten. Voor militaire eenheden die in dit terrein opereren, is het erg moeilijk onderscheid te maken tussen deze bevolkingsgroepen. Dit vereist gedegen kennis van de cultuur en talen.

Er is sprake van een complex *informational* terrein wanneer er netwerken voor communicatie, data of informatie (inclusief de nieuwsmedia) aanwezig zijn. Een strijdmacht die in zo'n omgeving opereert zal niet in staat zijn de informatiestromen onder controle te krijgen. In stedelijke gebieden gebruiken de meeste partijen in het conflict dezelfde telefoon- en satellietfaciliteiten en verkrijgen ze tactische informatie van de aanwezige nieuwsmedia.

Complex terrein bestaat dus uit fysieke, *human* en *informational* elementen, die elkaar wederzijds versterken en tot extreme *high-density*-operaties die enorme frictie opleveren voor de militaire operaties.

In tegenstelling tot vroeger, toen strijdkrachten terrein veroverden of de vijandelijke strijdkrachten vernietigden, moeten ze nu trachten de gehele complexe omgeving te domineren met al zijn manifeste en potentiële dreigingen.

Hoewel beide publicaties boeiende analyses bieden, zijn de conclusie weinig verrassend. Zo moeten Westerse landen hun strategie veranderen, omdat Irak de beperkingen van conventionele strijdkrachten heeft aangetoond. In hun aanbevelingen blijven beide publicaties ook vrij vaag. Kleine, snelle, missiegerichte eenheden en meer aandacht voor de rol van inlichtingen, politie, antropologen en taalkundigen zijn hier voorbeelden van. Kortom, het Westen heeft vooralsnog een groot probleem met het voeren van de *war amongst the people*.